

"На війні — як на війні". Яким був 2024 рік для Хотінської громади

Валентина Погорелова

Крістіна Члек

7 січня, 12:08

Курська операція й постійні обстріли, села без людей та відсутність транспортного сполучення. Це те, з чим прожила прикордонна Хотінська громада минулий рік. Її очільник Микола Торяник говорить, що 2024 рік виявився складнішим за попередні. Як в таких умовах громада збереглася — в інтерв'ю Миколи Торяника Українському радію.

Микола Торяник. Суспільне Суми

- У 2024 році почалася Курська операція, а ми — прикордонна громада. Дуже багато було знищено господарських споруд і житлових будинків, загинули люди. Якщо говорити про фінансову частину, то у нас мінус 10 мільйонів гривень власних надходжень при бюджеті 38 мільйонів. Мінус 10 мільйонів – це фактично чверть. Багато закладів не працює, 12 населених пунктів в 5-кілометровій зоні, два інші – в 10-кілометровій. Школи не працюють практично п'ятий рік.

- А який період року був найтяжчий?

- Тяжко, коли втрачаєш людей. Виїжджають діти, сім'ї повністю. Шість населених пунктів громади, де нема жодного жителя. Але ще тяжче, коли гинуть люди. День прожив — дякуєш Богу. Але ми живемо нормально. Ми одна з малих громад, які все-таки залишилися. Працюємо в себе в громаді, допомагаємо цивільним людям ліквідувати наслідки, це задача номер один. Стараємось утримувати повністю всю інфраструктуру. Всім треба воду, всім треба тепло, всім треба електрику.

- Чи є населені пункти, що зникли взагалі і там немає ні людей, ні будинків?

- Будинки там ще, може, і є десь, але там людей вже немає. Це Перше Травня (*Новокостянтинівка з 2024 року — ред.*), Степне, Володимирівка, Журавка, Веселівка, Новомиколаївка. А у Водолагах ще дві людини залишилися. Вони повернулися, але виїздили. Як тільки щось починається, вони виїжджають. Велика проблема, що фактично нема сполучення. Тут ось буквально місяць назад ми організували підвіз людей до Кіндратівки і Олексіївки, але своїми силами. Це шкільні маршрутки ми поставили, щоб вони возили. Але їх атакували з дронів. Тому відсутнє повністю сполучення, відсутня торгівля повністю в цих населених пунктах. Хліб стараємось довозити самі. Так само доставляємо і медикаменти. До нас не їздить ні "швидка", ні екстрена допомога. ДСНС теж. Ми, в принципі, тримаємось. Ми виїхати не можемо. На війні — як на війні.

Архів. Зруйнована російськими обстрілами амбулаторія у селі Кіндратівка на Сумщині. 5 травня 2023 р. Фото: Суспільне Суми

- А яка ситуація в самій Хотині? Скільки зруйновано приватних будинків, можливо, господарчих якихось?

- Один з грудневих обстрілів КАБ "прилетів", одразу десять будинків. Чотири не підлягають відновленню взагалі. Інші понакривали, щоб просто не пропадали будинки. Комунальні підприємства працюють постійно. Резерв формуємо будівельних матеріалів для того, щоб забивати вікна в разі пошкоджень, перекривати дахи. Допомогаємо тим, хто залишається, якимось опалювати будинки. Агрофірма зруйнована повністю, там загинули люди. Російські військові вдарили балістикою, коли проводили слідчі дії і фіксували наслідки обстрілу. Теж загинули люди: начальник слідчого управління і заступник.

Хотинська громада, лютий 2024 р. Ігор Клименко

- Скільки людей живе в громаді?

- Майже шість тисяч було на початку війни. А зараз до тисячі, мабуть. У Писарівці 200 чи 230, а в Хотині 700. В Олексіївці 30, в Кіндратівці 70. Двоє дітей в громаді залишилися.

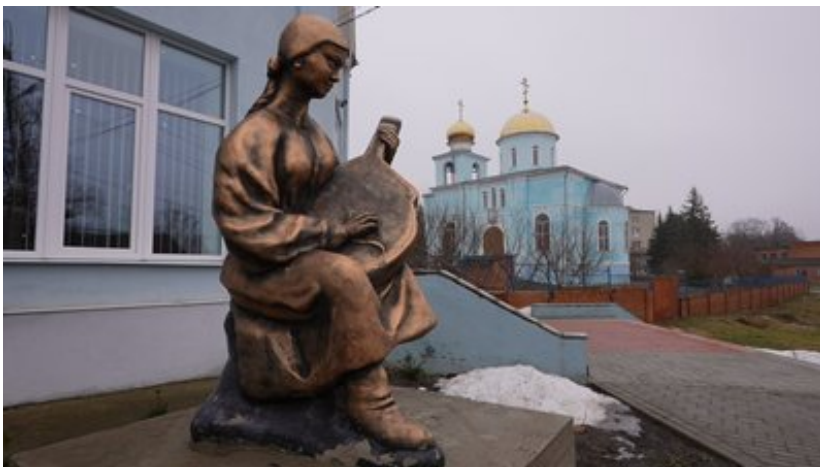
Евакуація з Хотінської громади, травень 2024 р. Суспільне Суми

- Скільки загинуло у вас цивільних в громаді, і скільки загинуло вже військових з вашої громади?

- Загинули десять цивільних і шість військових, але дуже багато безвісти зниклих.

- Коштом чого живе громада?

- Раніше найбільшою дохідною частиною в нас був ПДФО і найбільшим платником податків у бюджет було підприємство "Фавор", промисловість, а потім йшли аграрії, і тільки тоді йшла селищна рада, установи і заклади селищної ради. Сьогодні ми найбільший платник ПДФО. Агропідприємства звільнені від сплати податків, бо не засівають території. З 25 тисяч га землі у нас засівається тільки 2 тисячі. Підприємство "Фавор" релокувалося на захід України. Жоден чоловік тут не працює, виробничих ніяких потужностей немає, все вивезене. Виживаємо ми коштом ПДФО військових.

Селище Хотінь, Сумська область. Фото: Суспільне Суми

- Який бюджет на 2025 рік?

- 83% всіх видатків — це захищені статті. Це заробітна плата людям, які працюють. І енергоносії, безперечно. Ще медикаменти на наші заклади. Хоч і людей менше, але витрати збільшуються. В більшості в громаді залишилися пенсіонери і ті, які не

спроможні виїхати. Є територіальний центр обслуговування населення. Це допомагає тим, хто залишився. Бюджет був 20 мільйонів у 2024 році, 26 думаємо збирати на 2025 рік. Одразу можна 5 мільйонів ставити під знак питання.

- Наскільки бюджет менший, ніж у попередні роки?

- Довоєнних бюджетів це половина. У нас був бюджет власних надходжень 60 мільйонів. У нас ніде їх взяти. Абсолютно. Щоб платили податки, треба, щоб з'явилися якісь там виробничі діяльності. Але в нас нічого не ведеться, все закрилося, повіїджали люди. Всі ці 12 населених пунктів — це були потужні аграрні підприємства, державна фірма "Лан" займалася тваринництвом. Від них хороші були надходження. Але це все прийшлося закрити, вирізати скот, вивезти. І ми знаємо, що апіорі вже його не буде, приміщення всі розбиті. І ми нічого не можемо планувати. Будемо пробувати виживати за вільний залишок.

Велика проблема буде у фінансуванні ДФТГ. Це дуже-дуже великі видатки, хлопців треба забезпечити зарплатною і обладнанням. Ще й намагаємося допомагати нашим військовим прикордонникам. Я знаю, що приїдуть десь з Києва в чорних піджаках. Будуть розбиратися, а де ви це брали, а як це ви брали. Ну, то вже буде інша історія.

- Як плани на 2025 рік? Окрім того, щоб вижити.

- Колосальні. Все робити заради перемоги. Те, що ми робимо зараз, плануємо робити далі, хай там як тяжко не було. Ми затагли паски. Але треба не перетягнути, щоб травлення не зупинилося. Треба знати міру.

Новорічна локація у селищі Хотинь, грудень 2024 р. Микола Торяник

Навчальні заклади онлайн, але працюють, навчаються. Субвенції отримуємо, де не вистачає, доплачуємо працівникам. Всі свої обов'язки фінансові перед освітянами, медиками ми виконуємо в повному обсязі. Стараємося їм допомогти і більше дати, ніж було до війни, тому що людям дуже-дуже важко. Ми цінуємо кожного, хто тут залишився і хто допомагає. Тому що тут не то що працювати, тут просто жити не дуже комфортно. А є люди, які працюють, виконують свої обов'язки. Наша мотивація — Збройні сили України.

- На Вашу думку, яким громадам складніше?

- Краснопільській і Миропільській громадам дуже складно. Мирополя, може, складніше, тому що громада маленька і фактично вся на кордоні. але, якщо закінчиться війна, ми все відбудуємо і буде ще краще.

